

DR. RIPSZÁM DÓRA*

A terrorizmus és az emberkereskedelem összefüggései

I. Bevezetés

Az emberkereskedelem az egyik legsúlyosabb emberi jogi jogsértés, valamint egyben a szervezett bűnözés egyik legjövődélmezőbb ága is, mely a bűnöző vállalkozások széles körét vonzza, a kis helyi csoportoktól kezdve egészen a nemzetközi hálózatokig.¹

A háború és a konfliktusok megteremtik az emberkereskedelem virágzását, hiszen az erőszak elől menekülni kívánó személyek az emberkereskedőkhöz fordulhatnak a biztonságos menedék megtalálásának reményében, de általában kizsákmányoló helyzetben találják magukat.²

Az illegális tevékenységek más formáihoz hasonlóan az emberkereskedelem egyre vonzóbbá válik a nem állami fegyveres csoportoknak, nevezetesen a terroristaszervezeteknek. Az emberkereskedelemmel kapcsolatos erőszakos cselekedetek központi szerepet játszanak többek között az Iszlám Állam, a Boko Haram és az Al-Shabaab működése kapcsán is.³

A nemzetközi határok egyre inkább kihívást jelentenek a terroristák számára, és arra ösztönzik őket, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsenek a szervezett bűnözéssel; nevezetesen az emberkereskedelemmel és az embercsempészettel.⁴

Az emberkereskedelem egy igencsak jól jövedel-

mező üzletág, melyet az a tény is bizonyít, hogy azok az emberkereskedők, akik 2015 nyarán minden héten emberek tízezreit tették partra Európában, mintegy 100 millió dollárt vágtak zsebre havonta. Az emberkereskedelem kapcsán a kereslet sokszorosán felülmúlja a kínálatot, az Európába való eljutás ára pedig egyre magasabbra kúszik.⁵

Hazánk és az Európai Unió egyre komolyabb biztonságpolitikai kihívásként szembesül az illegális migráció⁶ jelenségével, tekintettel arra, hogy az elmúlt

évben rekordszámú illegális migráns érkezett Európába, és számos esetben határainkhoz. Valós veszélye az ellenőrizhetetlenség, továbbá az ehhez kapcsolódó és abból hasznot húzó cselekmények (pl.: az embercsempészet, emberkereskedelem, szervezett bűnözés stb.), a következménye pedig a beilleszkedési zavarokon át a bűnözés növekedése, végső soron a terrorizmus megjelenése, terjedése.⁷

II. A terrorizmus és az emberkereskedelem közötti összefüggések általánosságban

„A terrorizmus eltérő eszmerendszerekből merítő, sajátos logikának engedelmeskedő, változatos formákat öltő módszeres erőszak-alkalmazás, vagy ezzel való fenyegetés, melynek célja politikai törekvések elérése azáltal, hogy az áldozatban, a nézőközönségben, az államban, a társadalomban megalkuvó magatartás alakuljon ki. A meghirdetett cél általában politikai, ideológiai, vallási, etnikai tartalmú radikális változás kikényszerítése, a cél elérésére alkalmazott cselekménysor. Az eszköz viszont jogi lényegét tekintve köztörvényes, erőszakos bűncselekmény” – írja Korinek László.⁸

Az emberkereskedelem nem egy új jelenség, ennek felhasználása azonban egyre nagyobb teret kap a há-

* Doktorandusz, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar.

¹ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

² CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

³ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁴ Hayder MILI – Jacob TOWNSEND: Human Smuggling and Trafficking 2008. <https://ctc.usma.edu/human-smuggling-and-trafficking-an-international-terrorist-security-risk/> 2020.03.06.

⁵ LORETTA NAPOLEONI: Emberkereskedők – Hogyan tették a dzsihádisták és az Iszlám Állam milliárdos üzletté az emberrablást és az embercsempészetet. Budapest, HVG Könyvek kiadó, 2017. 320. o.

⁶ Lásd: KÓHALMI László: A migráció és kriminalitás néhány összefüggése. = Jura, 2016. (22. évf.) 1. sz., 94–99. o.

⁷ POLICE-Bűnmegelőzés: Bűnmegelőzési Szabadegyetem előadás-sorozat indul <https://bunmegelozes.eu/2016/10/04/bunmegelozesi-szabadegyetem-eloadassorozat-indul/> 2020.03.25.

⁸ GÖNCZÖL Katalin – KEREZSI Klára – KORINEK László – LÉVAY Miklós: Kriminológia, Szakkriminológia. Budapest, Complex Kiadó, 2006. 708. o.

borúk és a konfliktusok idején.⁹ A nemzetközi határok kihívásai pedig tovább ösztönzik a terroristákat abban, hogy szorosabb kapcsolatot teremtsenek a szervezett bűnözéssel, mint például az embercsempészetel és az emberkereskedelemmel.¹⁰ Mind az emberkereskedelem, mind a terrorizmus kapcsán egyre nagyobb teret kap az internethasználat.¹¹ Az emberkereskedelem növekedését eredményezheti többek között politikai instabilitás, militarizmus, polgári felkészés, belső fegyveres konfliktus és – akár a klímaváltozással összefüggő – természeti katasztrófa is.¹²

Elismerve, hogy a terroristák és más nem állami fegyveres csoportok az emberkereskedelmet háborús fegyverként használják, az ENSZ Biztonsági Tanácsa az utóbbi években elnöki nyilatkozatot és két állásfoglalást fogadott el erről a jelenségről.¹³

Annak ellenére, hogy egyes terroristaszervezetek jelentős katonai és területi veszteségeket tapasztaltak, továbbra is folytatódott a nők és lányok elleni szexuális zaklatás és rabszolgaság, valamint a férfiak és fiúk erőszakos toborzása és kiképzése.¹⁴

Számos tanulmány mutatott ki egyértelmű kapcsolatot az emberkereskedelem és a terrorizmus között, ennek ellenére a két jelenséget továbbra is külön kezelik.¹⁵

A 2001. szeptemberi terrortámadás óta az emberablások száma robbanásszerűen nő, és ezzel együtt az emberrablók által követelt váltságdíj összege is. 2004-ben egy Irakban fogva tartott tús kiszabadulásáért még elég volt 2 millió dollár, ma már azonban meghaladhatja a 10 milliót is. Az olasz válságstáb egyik tagja azzal tréfálkozott, hogy két fiatal olasz nő – akiket 2014-ben Szíriában raboltak el, majd eladtak az Al-Nuszra Frontnak – kiszabadítása Olaszországnak 13 millió euróba került, ami a nyugat-ázsiai ország GDP-jének majdnem 1 százalékpontja.¹⁶

Az ENSZ egyik tagállam sem mentes az emberkeres-

kedelemtől, valamint a terrorizmustól. A leginkább érintett államok azonban továbbra sem képesek megérteni a két jelenséggel szembeni kiszolgáltatottságukat és a közöttük fennálló lehetséges összefüggéseket. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa szerint szükség van további kutatások elvégzésére és új bizonyítékok feltárására.¹⁷

A fegyveres és erőszakos szélsőséges csoportok az emberkereskedelmet a háború közvetlen taktikájaként, haszonszerzésre és stratégiai céljaik előmozdítására használják fel.¹⁸

Közép-Afrikában lázadó csoportok a fogvatartottakat használták fel katonai és védelmi műveletek kibővítésére. Az áldozatok kénytelenek voltak katonai, hírvivői, konyhai, teherhordó és kémfeladatokat el látni. Más terroristaszervezetek – köztük az Iszlám Állam és a Boko Haram – részt vesz a szexuális célú emberkereskedelemben, rabszolga nőket használnak fel a férfi harcosok beszerzésére, valamint jelentős bevételt generálnak belőlük. Csak 2014-ben az Iszlám Állammal kapcsolatos váltságdíjak összege 35–45 millió dollár volt. Összefoglalva az ilyen csoportok az emberkereskedelmet használják fel a hatalmuk és a lehetőségeik bővítésére.¹⁹

A terrorizmushoz szükséges anyagi javak megteremtésének módjai három nagy csoportot képeznek:²⁰

1. *Bűncselekmények elkövetése:* embercsempészet, emberrablás, emberkereskedelem, kábítószer-kereskedelem, pénzmosás, prostituáltak futtatása²¹

2. *Adományok:* értékpapír, készpénz, számlapénz, drágakövek, nemesfémek, vagy egyéb értékkel rendelkező forgalomképes vagyontárgyak ingyenes, ellenszolgáltatás nélküli átadása terroristák, vagy terroriszervezetek részére²²

3. *Legális gazdasági tevékenységek:* a terrorizmus finanszírozásában egyre nagyobb szerepet töltenek be a legális gazdasági tevékenységek, hiszen mind a magánszemélyek, mind pedig a legális vállalkozások szabadon rendelkeznek a vagyonukkal.²³

Dolan szerint az emberkereskedelem nem csupán az egyik első pénzügyi lépés a transznacionális bűn-

és az Iszlám Állam milliárdos üzletté az emberrablást és az embercsempészetet. Budapest, HVG Könyvek kiadó, 2017. 320. o.

¹⁷ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

¹⁸ Jamille BIGIO: ARGUMENT: Human Trafficking Helps Terrorists Earn Money and Strategic Advantage 2020. <https://foreignpolicy.com/2020/01/31/human-trafficking-helps-terrorists-earn-money-and-strategic-advantage/> 2020.03.06.

¹⁹ Jamille BIGIO: ARGUMENT: Human Trafficking Helps Terrorists Earn Money and Strategic Advantage.2020. <https://foreignpolicy.com/2020/01/31/human-trafficking-helps-terrorists-earn-money-and-strategic-advantage/> 2020.03.06.

²⁰ KANCSAL Kitti: Terrorizmus egykor és ma – avagy a büntetőjog eszközei a terrorizmus elleni harcban, Büntetőjogi Szemle, 2012/3. szám 19–28. o.

²¹ GÖNCZÖL Katalin – KERESZSI Klára – KORINEK László – LÉVAY Miklós: Kriminológia, Szakkriminológia. Budapest, Complex Kiadó, 2006. 708. o.

²² GÁL István László: Bejelentés vagy feljelentés? A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatok és kötelezettségek. Pécs, Penta Unió, 2009. 112. o.

²³ GÁL István László: A terrorizmus finanszírozása. Pécs, PTE Állam- és Jogtudományi Kar Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézete. 2010. 5. o. 23–26. o.

⁹ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

¹⁰ Hayder MILI – Jacob TOWNSEND: Human Smuggling and Trafficking 2008. <https://ctc.usma.edu/human-smuggling-and-trafficking-an-international-terrorist-security-risk/> 2020.03.06.

¹¹ Lásd: NAGY Melánia: Radikalizáció az online felületen. = Jog és Állam 22. szám XII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója, 2018. 273–284. o., NAGY Zoltán András: A virtuális világból a valóságba. = Tanulmányok „Biztonsági Kockázatok – Rendészeti Válaszok” című tudományos konferenciáról (XV. kötet), 2014. 135–140. o., SERBAKOV Márton Tibor: A terroristák internethasználatára. = Büntetőjogi Szemle 2018/2. 85–93. o., TÓTH Dávid: A terrorizmus típusai és a kiberterrorizmus. = Rab Virág (szerk.) XII. Országos Grastyán Konferencia előadásai. Pécs: PTE Grastyán Endre Szakkollégium, 2014. 286–296. o.

¹² SZUHAI Ilona: Migráció és emberkereskedelem válság idején – A szíriai konfliktus és a kiszolgáltatottság kapcsolatának dinamikája. = Magyar Rendészet 2017/3. 78–79. o.

¹³ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

¹⁴ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

¹⁵ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

¹⁶ Loretta Napoleoni: Emberkereskedők – Hogyan tették a dzsihadisták

cselekmények kapcsán, hanem egyben azok alapja is, hiszen sokkal jövedelmezőbb, mint a kábítószer vagy a fegyverkereskedelem.²⁴

Feltehetően az al-Kaida és további terroristacsoportok esetében az emberkereskedelem a hagyományos forrásokat váltja fel, például a gazdag adományozók hozzájárulásait, melyek az Egyesült Államok kormányának erőfeszítései miatt csökkentek 2011. szeptember 9. után. A bűnüldöző szervek egyetértenek abban, hogy az egyik legjobb stratégia az al-Kaida elleni küzdelem kapcsán az, hogy elvágják a készpénzforrásukat és éhezteszik őket. Ez a stratégia ma magában foglalja az emberkereskedelem leküzdését is.²⁵

Delphine Schantz a terrorizmus és az emberkereskedelem vizsgálatának fontosságát az alábbi indokokkal támasztja alá;

- Számos ENSZ biztonsági tanácsi határozat hangsúlyozza, hogy a terroristacsoportok részesülnek a szervezett bűnözéssel kapcsolatos tevékenységekből, ideértve az emberkereskedelmet is.
- Az emberkereskedelem a szervezett bűnözés egyik legjövedelmezőbb tevékenysége, melynek éves nyeresége körülbelül 150 milliárd dollár.
- Annak ellenére, hogy az emberkereskedelem és terrorizmus közti összefüggést nehéz bizonyítani, az emberkereskedelem bevételi forrást jelenthet a terroristák számára.
- A Főtitkár hangsúlyozta azt is, hogy a terrorizmus egyre inkább kapcsolódik a nemzetközi szervezett bűnözéshez, valamint az ember-, drog-, fegyvercsempészethez és korrupcióhoz.
- Vannak olyan esetek, amelyek bizonyítják, hogy a kapcsolat nem csupán elméleti, hanem gyakorlati is.²⁶

Az emberkereskedelemmel kapcsolatos tevékenységek stratégiai felhasználása;

- A terrorizmus terjesztése és az ideológia támogatása;
- A lakosság megfélemlítése és a közösségek elleni támadások;
- A szexuális erőszak és a rabszolgaság intézményesítése;
- A toborzás ösztönözése, támogatása.²⁷

Az emberkereskedelemmel kapcsolatos tevékenységek szintén képezhetnek lehetséges bevételi forrást;

- Fogvatartottak eladása rabszolgapiacokon, vagy online aukciókon keresztül;

- Fogvatartottak tárgyként történő használata szolgácsi szerepekben,
- Fogvatartottak felhasználása váltságdíjak kifizetések biztosítása végett.²⁸

III. Az emberkereskedelem stratégiai felhasználása a terrorizmus kapcsán

A terroristák szisztematikusan használják fel az emberkereskedelemmel kapcsolatos erőszakos cselekedeteket, ami világosan bizonyítja, hogy az ilyen gyakorlatok rendkívül hatékony eszközök a stratégiai célok eléréséhez. A katonai és a területi veszteségek nem tartották vissza az egyes terroristacsoportokat attól, hogy emberrablást, nemi erőszakot, szexuális rabszolgaságot, rabszolgaságot és más hasonló cselekményeket alkalmazzanak a népesség alávetése és ideológiájuk előmozdítása céljából.²⁹

A terrorszervezetek gyakran elrabolják, és szexrabszolgaságba kényszerítik a nőket és gyermekeket, továbbá gyerekkatonákat toboroznak. A konfliktus maga teszi lehetővé a növekvő kriminalitást és a kizsákmányolást.³⁰

1. A lakosság megfélemlítése és a közösségek elleni támadás

A terrorizmus kapcsán az emberkereskedelem áldozatait gyakran használják fel terrorcselekmény elkövetésére. A lakosság megfélemlítésének eszköze lehet többek között a szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem is.

Az emberkereskedelemmel kapcsolatos tevékenységek stratégiai felhasználásának körén belül az egyes etnikai kisebbségek elleni támadásra példa az Iszlám Állam által a Yazidi közösség ellen elkövetett bűncselekmények.³¹

2. A szexuális kizsákmányolás és rabszolgaság intézményesítése

A szexuális erőszak, a rabszolgaság és az ehhez hasonló gyakorlatok szisztematikus használata a terro-

²⁴ Elsie GONZALEZ: The Nexus between Human Trafficking and Terrorism/ Organized Crime: Combating Human Trafficking By Creating a Cooperative Law Enforcement System. 2013. https://scholarship.shu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1227&context=student_scholarship 2020.03.06.

²⁵ Elsie GONZALEZ: The Nexus between Human Trafficking and Terrorism/ Organized Crime: Combating Human Trafficking By Creating a Cooperative Law Enforcement System. 2013. https://scholarship.shu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1227&context=student_scholarship 2020.03.06.

²⁶ Delphine Schantz: The nexus between human trafficking and terrorism. 2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2.-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.

²⁷ Delphine Schantz: The nexus between human trafficking and terrorism. 2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2.-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.

²⁸ Delphine SCHANTZ: The nexus between human trafficking and terrorism. 2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2.-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.

²⁹ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

³⁰ SZUHAI Ilona: Migráció és emberkereskedelem válság idején – A szíriai konfliktus és a kiszolgáltatottság kapcsolatának dinamikája, Magyar Rendészet 2017/3. 75–89. o.

³¹ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

rizmus terjesztésének, az ideológia előmozdításának, a közösségek megsemmisítésének és a lakosság – nevezetesen a nők – alávetésének céljából történő alkalmazása különös szerepet játszik többek között az Iszlám Állam, a Boko Haram és az Al-Shabaab működésében. Annak ellenére, hogy megpróbálták legitímálni és intézményesíteni ezeket az erőszakos cselekményeket – többek között teológiai vagy ideológiai igazolások révén –, egyértelmű, hogy az ilyen gyakorlatokkal opportunisták okokból nem hagytak fel. A rabszolgákat elsősorban a következőkre használják;

- Toborzási eszközként új harcosok beszerzésére (például kényszerházasságok útján) vagy közvetlen katonai műveletekbe történő bevetésére (pl.: élő pajzsok, kémek, öngyilkos merénylők),
- Értékesíthető és újraértékesíthető áruk,
- Váltásdíjak,
- Szolgáti szerepek.³²

A terroristacsoportok egyre inkább a szexuális kizsákmányolás vonzerejét alkalmazzák fel a toborzásra, bevételsszerzésre, valamint a félelem keltésére is.³³

3. Az emberkereskedelem mint a toborzás mozgatórugója

A terroristák és a terroristacsoportok az emberkereskedelmet mind az új terroristák erőszakos toborzásának eszközeként, mind pedig az olyan személyek ösztönzésére és beszerzésére is felhasználják, akik hajlandóak életüket áldozni a „cél” érdekében. Elsősorban az emberkereskedelem és a terrorcselekmény elkövetése céljából megvalósuló toborzás közötti kapcsolat azonnali és közvetlen, tehát a terrorcselekmény elkövetője az emberkereskedelem áldozata is egyben: erőszakkal toborozták, nevelték és képezték ki. A kapcsolat azonban lehet közvetett is. Ebben az esetben az emberkereskedelem áldozatait többek között toborzásra is használhatják.³⁴

IV. Az emberkereskedelem szerepe a terrorizmusfinanszírozásban

Az emberkereskedelem nemcsak kulcsfontosságú elemét képezi a kiszolgáltatott népesség alárendelt és uralkodó terrorista stratégiának, az ideológia előmoz-

³² CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

³³ Nikita MALIK: Human Trafficking Continues To Be Used By Terrorists: The ICC Must Address It. 2019. <https://www.forbes.com/sites/nikitamalik/2019/06/20/human-trafficking-continues-to-be-used-by-terrorists-the-icc-must-address-it/#6b6958a2230b> 2020.03.26.

³⁴ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

dításának és a toborzás ösztönzésének, hanem egy lehetséges haszonszerzési forrást is jelenthet. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa 2331 (2016) és 2388 (2017) határozata megjegyzi, hogy az emberkereskedelmet többek között eszközként használják a terrorizmus finanszírozásának növelésére, de sok esetben a két jelenség közötti összefüggést nehéz azonosítani és bizonyítani. Ennek oka lehet a korlátozott információ, a büntető-eljárások hiánya vagy a közvetlen kapcsolat hiánya.³⁵

A fegyveres, terrorista és transznacionális bűnözői szervezetek közvetlenül profitálnak az emberkereskedelemből. Az áldozatokat elrabolják, vagy jövedelmező munkára, biztonságos életre vonatkozó hamis ígérettel megtévesztetik. Mindez többek között megteremti a szexuális rabszolgaság és a kényszerprostitúció lehetőségét.³⁶

Becslések szerint 45,8 millió ember él modern rabszolgaságban. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet becslései szerint a kényszermunkából származó globális nyereség meghaladja az évi 150 milliárd dollárt, ami arra utal, hogy a rabszolgaság, a kényszermunka és az emberkereskedelem jövedelmezőség szempontjából felülmúlja a globális fegyverkereskedelmet. Manapság olyan nem állami fegyveres csoportok, mint az Iszlám Állam és a Boko Haram, aktívan támogatják a rabszolgaságot mind a saját finanszírozásukban, mind a háború eszközeként.³⁷

1. A szexuális kizsákmányolás céljából elkövetett emberkereskedelem

Annak ellenére, hogy a kábítószer-kereskedelem nagyobb árbevétel generál, a nőkkel való kereskedés sokkal jövedelmezőbb, hiszen a kábítószertől eltérően a nőt nem kell nevelni, természetelni, desztillálni, csomagolni, a nőket az ügyfél újra és újra „felhasználhatja”.³⁸

Fentiekre tekintettel tehát a nő esetében arányában kisebb befektetett költségről beszélhetünk, mint a kábítószernél. Mindemellett pedig egy folyamatos kizsákmányolási helyzetet teremt, mellyel végső soron a terrorizmus finanszírozásához szükséges anyagi javak egy részét fedezi.

2. A kizsákmányolás további formái

A terroristaszervezetek az emberkereskedelem áldozatait különféle módon használhatják ki, melyek közül első ránézésre az áldozatok közvetlen értékesítése tűnik a legjövedelmezőbbnek. Az Iszlám Állam tagjai rabszolgájukat házi szolgálként is alkalmazzák, és arra

³⁵ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29. 30.o.

³⁶ Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence, 2018.

³⁷ United National University: Fighting Human Trafficking in Conflict <https://unu.edu/fighting-human-trafficking-in-conflict> 2020.03.07.

³⁸ Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence, 2018.

kényszerítik őket, hogy gyermekeikre főzzenek, takarítsanak, mossanak és gondozzák őket. A férfiakat és a fiúkat nemcsak erőszakkal toborozzák és nevelik, hanem számos esetben kényszermunkának vetik őket alá többek között mind a mezőgazdaságban, mind pedig az építési projektek során.³⁹

Fentiekre példa Moszul utcái, ahol az Iszlám Állam az emberkereskedelem áldozatait használta fel egy alagútrendszer felépítésére.⁴⁰

Az Al-Shabaab nőket és lányokat kényszerít arra, hogy takarítsanak és főzzenek, valamint hogy a gyermekeket neveljék. Úgy tűnik, hogy a csoport még inkább profitál a megtévesztő „toborzási” stratégia szisztematikus használatából, amely hamisan ígér foglalkoztatási vagy oktatási lehetőségeket. Ezt a gyakorlatot két olyan nő beszámolója is megerősíti, akiknek munkavállalási lehetőséget ígértek, de fizetésüket közvetlenül az Al-Shabaab tagjai adták.⁴¹

Az emberkereskedelem tehát lehetséges finanszírozási forrás a terroristák számára, akik sokféle módon képesek profitálni az áldozataikból, és „újr felhasználható árukként” használják fel őket. Míg az Iszlám Állam rabszolga-kereskedelme némi befektetést igényel (ideértve a logisztika és a szállítás kifizetését is), valamint jelentős szervezettséget, a visszaélés más formái lehetővé teszik az áldozatok közvetlen kizsákmányolását további „költségek” nélkül.⁴²

3. A váltságdíj

A váltságdíj a terrorista stratégiák egyik fő eleme, mivel ez egy rendkívül jól jövedelmező finanszírozási forrást jelent.⁴³

A váltságdíj által felvetett fenyegetés kapcsán az ENSZ Biztonsági Tanácsa felhívta a tagállamokat, hogy akadályozzák meg a terroristákat abban, hogy közvetlenül vagy közvetve részesüljenek a váltságdíjkból vagy politikai engedményekből, továbbá biztosítsák a túszok biztonságos szabadon bocsátását.⁴⁴

Különösen az Iszlám Állam szemlélteti jól, hogy a nők és lányok elrablása gyakran elmosza az emberkereskedelem és a váltságdíj-követelés közötti határokat.⁴⁵ A Pénzügyi Akciócsoport elismeri az emberke-

reskedelem terroristák általi alkalmazását is, mint „váltságdíj-fizetési lehetőséget”.⁴⁶

Előfordulhat, hogy a háború szponzorai maguk is aktívan részt vesznek a túszokkal való kereskedelemben, és kifizetik a váltságdíjat annak érdekében, hogy ezzel álcázzák a finanszírozás tényét. Feltehetően ez történt akkor, amikor Katar 20 millió dolláros váltságdíjat fizetett a Nuszra Frontnak, hogy szabadon engedjenek Fidzsi-szigeteki ENSZ-katonát, akiket a Golán-fennsíkon ejtettek foglyul.⁴⁷

4. A szervek eltávolítása és értékesítése mint a terrorizmusfinanszírozás formája

Egyrészt a terrorizmus finanszírozása kapcsán jelentős szerepet játszik az emberkereskedelem áldozatainak szerveivel történő kereskedés, másrészt a szervek eltávolítása nem kizárólag pénzügyi szerepet tölthet be, hanem a terrorszervezet sérült, beteg tagjainak gyógyulásában is relevanciával bírhat.

Az Iszlám Állam például nem csupán foglyaik szerveivel kereskednek, de áldozataikat sérült katonáik vérbankjaként is használják.⁴⁸

V. A Terrorizmus Elleni Igazgatóság

A 2331 (2016) ENSZ Biztonsági Tanács határozattal összhangban, 2017. március óta, a Terrorizmus Elleni Igazgatóság (CTED) ország értékelésébe beépítette az emberkereskedelemmel kapcsolatos elemeket. A fenti nyomon követés és ajánlái révén a CTED célja: érzékenyvé tenni a tagállamokat a terrorizmus támogatása céljából elkövetett emberkereskedelemmel kapcsolatban, ideértve a pénzügyi támogatást is.⁴⁹

A 2388 (2017) ENSZ Biztonsági Tanács határozat arra ösztönzi a tagállamokat, hogy fokozzák az emberkereskedelemmel kapcsolatos pénzügyi folyamatokkal, valamint a terrorizmus e bűncselekmény általi finanszírozásának mértékével és jellegével kapcsolatos adatok gyűjtését, elemzését és megosztására irányuló erőfeszítéseiket, valamint a CTED-nek és a megfigyelőcsoportnak az ezekkel kapcsolatos információkkal való ellátását.⁵⁰

2018 januárjától a CTED tagja az Emberkereskede-

³⁹ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁴⁰ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁴¹ FATF/APG, Financial flows from Human Trafficking, 2018.

⁴² CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁴³ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁴⁴ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁴⁵ United Nations University, Fighting human trafficking in conflict, 10 Ideas for Action by the United Nations Security Council, 2016.

⁴⁶ FATF/APG, Financial flows from Human Trafficking, 2018.

⁴⁷ Loretta NAPOLÉONI: Az iszlamista főnix. Budapest, HVG Kiadó Zrt., 2015. 2016. o.

⁴⁸ Jake BURMAN: ISIS 'doctors' harvesting healthy prisoners' ORGANS and using them as living bloodbank. 2015. <https://www.express.co.uk/news/world/609158/ISIS-harvest-organs-Doctors-Escape-Abo-Rida-Syria-Terrorism-Surgeons> 2020.03.07.

⁴⁹ Delphine SCHANTZ: The nexus between human trafficking and terrorism. 2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.

⁵⁰ Delphine SCHANTZ: The nexus between human trafficking and terrorism.

lem Elleni Ügynökségek Közötti Együttműködési Csoportnak (ICAT).⁵¹

VI. Kihívások Euráziában

A terrorizmus és a transznacionális szervezett bűnözés közötti kapcsolatok nagy kihívást jelentenek a nemzetközi béke és biztonság szempontjából. Noha ezeknek a kapcsolatoknak különböző formái lehetnek, számos megnyilvánulásuk nyilvánvaló. A terrorizmus finanszírozásának globális hálózatainak megszakítása számos ismert terroristaszervezetet arra késztetett, hogy illegális eszközökhöz forduljanak műveleteik finanszírozására, például hamisított tárgyakkal, fegyverekkel, természeti erőforrásokkal, kulturális javakkal, valamint emberekkel kereskedjenek. Különösen a kábítószer-kereskedelem támogatta a felkeléseket és a terrorcselekményeket a világ különböző régióiban, így az illegális pénzszerzési tevékenységek listájának tetejére emelkedett. Ugyanakkor a transznacionális bűnözői csoportok egyre inkább erőszakos taktikákat folytattak, vagy pénzeszközökkel támogatták terrorista társaikat. Számos transznacionális bünszervezet is részt vett az emberkereskedelemben. A növekvő verseny és a kockázat a globális kábítószer-kereskedelemben arra kényszerítette kereskedőket, hogy diversifikálják bevételi forrásaikat az emberkereskedelem alkalmazásával, mint jól jövedelmező, alacsony kockázatú bűncselekménnyel. A terrorista szervezeteket is bevonják az emberkereskedelembé, akik zsarolásra, váltságdíjas emberrablásokra támaszkodnak a pénzeszközök előállítására érdekében.⁵²

Az emberkereskedelem és a terrorizmus kapcsolatát vizsgáló program (The Program on the Trafficking/Terrorism Nexus) egy olyan adatgyűjtési és -elemzési projekt, amely az eurázsiai kábítószer-kereskedelem, az emberkereskedelem és a terrorizmus arculatának feltárására és vizsgálatára szolgál, olyan földrajzilag meghatározott adatok alapján, amelyek alkalmasak lehetnek a prediktív modellezésre. Ezenkívül a program felméri az emberkereskedelem és terrorizmus kapcsolatának megválaszolásához szükséges nemzeti és nemzetközi képességeket, valamint azonosítja azokat az akadályokat, amelyek hátráltatják a kormányokat és a nemzetközi ügynökségeket a kapcsolat felvételében.⁵³

Eurázsia az emberkereskedelem és a terrorizmus kapcsolatának számos aspektusát szemlélte. A küsz-

ködő gazdaságok, a megoldatlan konfliktusok, a porózus határok, a korrupció és az e területeket jellemző gyenge bűnüldözés lehetővé tette a szervezett bűnözés és a terrorizmus virágzását a térségben. Közép-Ázsia a világon az egyik legnagyobb központja a kábítószer-kereskedelemnek, amely támogatja mind a felkelő mozgalmakat, mind pedig a terrorizmust. Fontos tranzitpontként szolgál, lehetővé téve az afganisztáni termelőktől az oroszországi és európai vásárlók számára a kábítószer állandó szállítását. A tiltott fegyverkereskedelem az egész térséget jellemzi, és a helyi embereket – kényszerítés révén vagy olcsó munkaerő és szexuális kizsákmányolás céljából – gyakran vonják be az emberkereskedelembé. Dél-Kaukázus országai a határokon átnyúló csempészet központjává váltak, beleértve fegyverek (nukleáris anyagok is), emberek és más bűnügyi hálózatokat tápláló áruk tiltott szállítását. Oroszország – bár képes bizonyítani magát regionális hatalomként külföldön – ennek ellenére több olyan biztonsági fenyegetéssel is küzd, amelyeket súlyosbítanak a határ menti problémák, a nagy migrációs problémák, a kiterjedt kábítószer-kereskedelem, a mélyen elterjedt szervezett bűnözés és a terrorizmus.⁵⁴

A régióban számos helyi és külföldi terroristacsoport működik, amelyek bizonyosságot tettek az erőszakról és az eurázsiai, valamint az azon kívüli terrorcselekményekről. A kábítószer-kereskedelem nemcsak a terroristaszervezetek finanszírozásának forrásává vált, hanem az államközi konfliktusoké is, melyre példa a 2010. évi etnikai összecsapások Dél-Kirgizisztánban.⁵⁵

A terrorizmus és az emberkereskedelem különféle típusai közötti összetett és egymástól függő kapcsolatok alapos megértése szükséges ahhoz, hogy hatékony stratégiákat lehessen kidolgozni e bűncselekmények megelőzésére és felszámolására nemzeti, regionális és globális szinten.⁵⁶

Nagyobb figyelmet kell fordítani az emberkereskedelmi hálózatok azonosítására a terrorista csoportokkal fennálló kapcsolataik megértése végett, és hogy meg lehessen szüntetni a meglévő ellátási láncokat. Az Iszlám Állam által vezetett és kiterjedt nyilvántartásokhoz való hozzáférés megszerzése lehetővé tenné a szexuális kizsákmányolás alapját képező pénzügyi értékesítések és kereskedelmek, valamint a terroristák és az emberkereskedők közötti olyan kapcsolatok átláthatóságát, amelyek bevételi forrásokként nyilvánulnak meg.⁵⁷

A nemzetközi bűnüldözési segítségnyújtásnak – különösen az Egyesült Királyságtól és az Egyesült Álla-

2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2.-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.

⁵¹ Delphine SCHANTZ: The nexus between human trafficking and terrorism. 2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2.-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.

⁵² The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.

⁵³ The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.

⁵⁴ The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.

⁵⁵ The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.

⁵⁶ The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.

⁵⁷ Nikita MALIK: Human Trafficking Continues To Be Used By Terrorists: The ICC Must Address It. 2019. <https://www.forbes.com/sites/nikitamalik/2019/06/20/human-trafficking-continues-to-be-used-by-terrorists-the-icc-must-address-it/#6b6958a2230bc> 2020.03.26.

moktól – nagyobb erőforrásokat kellene fordítania az emberkereskedők általános figyelemmel kísérésére, kiterjesztve a terroriszervezetekhez fűződő kapcsolataikra. A jövedelmezőség megszüntetése elengedhetetlen, így lépéseket kell tenni annak biztosítása érdekében, hogy a terrorista csoportokkal üzletelő emberkereskedőkre gazdasági szankciók is vonatkozzanak.⁵⁸

VII. Összegezés

Az illegális tevékenységek más formáihoz hasonlóan az emberkereskedelem egyre vonzóbbá válik a nem állami fegyveres csoportok, nevezetesen a terrorista-szervezetek számára.⁵⁹

A terroristák szisztematikusan használják fel az emberkereskedelemmel kapcsolatos erőszakos cselekedeteket, ami világosan bizonyítja, hogy az ilyen gyakorlatok rendkívül hatékony eszközök a stratégiai célok eléréséhez. A katonai és a területi veszteségek nem tartották vissza az egyes terroristacsoportokat attól, hogy emberrablást, nemi erőszakot, szexuális rabszolgaságot, rabszolgaságot és más hasonló cselekményeket alkalmazzanak a népesség alávetése és ideológiájuk előmozdítása céljából.⁶⁰

A terrorizmus és a transznacionális szervezett bűnözés közötti kapcsolatok nagy kihívást jelentenek a nemzetközi béke és biztonság szempontjából. Noha ezeknek a kapcsolatoknak különböző formái lehetnek, számos megnyilvánulásuk nyilvánvaló. A terrorizmus finanszírozásának globális hálózatának megszakítása számos ismert terroristaszervezetet arra készítetett, hogy illegális eszközökhöz forduljanak műveleteik finanszírozására, például hamisított tárgyakkal, fegyverekkel, természeti erőforrásokkal, kulturális javakkal és emberekkel kereskedjenek. Különösen a kábítószer-kereskedelem támogatta a felkeléseket és a terrorcselekményeket a világ különböző régióiban, így az illegális pénzszerzési tevékenységek listájának tejejére emelkedett. Ugyanakkor a transznacionális bűnözői csoportok egyre inkább erőszakos taktikákat folytattak, vagy pénzeszközökkel támogatták terroristatársaikat. Számos transznacionális bűnszervezet is részt vett az emberkereskedelemben. A növekvő verseny és a kockázat a globális kábítószer-kereskedelemben arra kényszerítette kereskedőket, hogy diverzifikálják bevételi forrásaikat az emberkereskedelem alkalmazásával, mint jól jövedelmező, alacsony kocká-

zatú bűncselekménnyel. A terroristaszervezeteket is bevonják az emberkereskedelembé, melyek zsarolásra és váltságdíjas emberrablásokra támaszkodnak pénzeszközök előállítására érdekében.⁶¹

Becslések szerint 45,8 millió ember él modern rabszolgaságban. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet becslései szerint a kényszmunkából származó globális nyereség meghaladja az évi 150 milliárd dollárt, ami arra utal, hogy a rabszolgaság, a kényszmunka és az emberkereskedelem jövedelmezőség szempontjából felülmúlja a globális fegyverkereskedelmet. Manapság olyan nem állami fegyveres csoportok, mint az Iszlám Állam és a Boko Haram, aktívan támogatják a rabszolgaságot, mind a saját finanszírozásukban, mind a háború eszközeként.⁶²

Felhasznált irodalom

- CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.
- Delphine SCHANTZ: The nexus between human trafficking and terrorism. 2018, New York. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2018/11/2.-Ms-Delphine-Schantz-CTED.pdf> 2020.03.26.
- Elsie GONZALEZ: The Nexus between Human Trafficking and Terrorism/Organized Crime: Combating Human Trafficking By Creating a Cooperative Law Enforcement System. 2013. https://scholarship.shu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1227&context=student_scholarship 2020.03.06.
- FATF/APG, Financial flows from Human Trafficking, 2018.
- GÁL István László: A terrorizmus finanszírozása. Pécs, PTE Állam- és Jogtudományi Kar Gazdasági Büntetőjogi Kutatóintézete. 2010. 5. o. 23–26. o.
- GÁL István László: Bejelentés vagy feljelentés? A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatok és kötelezettségek. Pécs, Penta Unió, 2009. 112. o.
- GÖNCZÖL Katalin – KEREZSI Klára – KORINEK László – Lévay Miklós: Kriminológia, Szakkriminológia. Budapest, Complex Kiadó, 2006. 708. o.
- Hayder MILI – Jacob TOWNSEND: Human Smuggling and Trafficking 2008. <https://ctc.usma.edu/human-smuggling-and-trafficking-an-international-terrorist-security-risk/> 2020.03.06.
- Jake BURMAN: ISIS 'doctors' harvesting healthy prisoners' ORGANS and using them as living bloodbank. 2015. <https://www.express.co.uk/news/>

⁵⁸ Nikita MALIK: Human Trafficking Continues To Be Used By Terrorists: The ICC Must Address It. 2019. <https://www.forbes.com/sites/nikitamalik/2019/06/20/human-trafficking-continues-to-be-used-by-terrorists-the-icc-must-address-it/#6b6958a2230b> 2020.03.26.

⁵⁹ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁶⁰ CTED: Identifying and exploring the nexus between human trafficking, terrorism, and terrorism financing. <https://www.un.org/sc/ctc/wp-content/uploads/2019/02/HT-terrorism-nexus-CTED-report.pdf> 2020.02.29.

⁶¹ The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.

⁶² United National University: Fighting Human Trafficking in Conflict <https://unu.edu/fighting-human-trafficking-in-conflict> 2020.03.07.

- world/609158/ISIS-harvest-organs-Doctors-Escape-Abo-Rida-Syria-Terrorism-Surgeons 2020.03.07.
- JAMILLE BIGIO: ARGUMENT: Human Trafficking Helps Terrorists Earn Money and Strategic Advantage 2020. <https://foreignpolicy.com/2020/01/31/human-trafficking-helps-terrorists-earn-money-and-strategic-advantage/> 2020.03.06.
 - KANCSAL Kitti: Terrorizmus egykor és ma – avagy a büntetőjog eszközei a terrorizmus elleni harcban, Büntetőjogi Szemle, 2012/3. szám 19–28. o.
 - KÓHALMI László: A migráció és kriminalitás néhány összefüggése. = Jura, 2016. (22. évf.) 1. sz., 94–99. o.
 - LORETTA NAPOLEONI: Az iszlamista főnix. Budapest, HVG Kiadó Zrt., 2015. 2016. o.
 - LORETTA NAPOLEONI: Emberkereskedők – Hogyan tettek a dzsihádisták és az Iszlám Állam milliárdos üzletté az emberrablást és az embercsempészetet. Budapest, HVG Könyvek kiadó, 2017. 320. o.
 - Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) III. cikk (1) bekezdés.
 - NAGY Melánia: Radikalizáció az online felületen. = Jog és Állam 22. szám XII. Jogász Doktoranduszok Országos Szakmai Találkozója, 2018. 273–284. o.
 - NAGY Zoltán András: A virtuális világból a valóságba. = Tanulmányok „Biztonsági Kockázatok – Rendészeti Válaszok” című tudományos konferenciáról (XV. kötet), 2014. 135–140. o.
 - NIKITA MALIK: Human Trafficking Continues To Be Used By Terrorists: The ICC Must Address It. 2019. <https://www.forbes.com/sites/nikitamalik/2019/06/20/human-trafficking-continues-to-be-used-by-terrorists-the-icc-must-address-it/#6b6958a2230b> 2020.03.26.
 - POLICE-Bűnmegelőzés: Bűnmegelőzési Szabadegyetem előadás-sorozat indul <https://bunmegelozes.eu/2016/10/04/bunmegelozesi-szabadegyetem-eloadassorozat-indul/> 2020.03.25.
 - Report of the Secretary-General on Conflict-Related Sexual Violence, 2018.
 - SERBAKOV Márton Tibor A terroristák internethasználata. = Büntetőjogi Szemle 2018/2. 85–93. o.
 - SZUHAI Ilona: Migráció és emberkereskedelem válság idején – A szíriai konfliktus és a kiszolgáltatottság kapcsolatának dinamikája. = Magyar Rendészet 2017/3. 78–79. o.
 - The Terrorism/Trafficking Nexus Program <http://ipsr.ku.edu/trafficking/about.html> 2020.03.26.
 - TÓTH Dávid: A terrorizmus típusai és a kiberterrorizmus. = Rab Virág (szerk.) XII. Országos Grastyán Konferencia előadásai. Pécs: PTE Grastyán Endre Szakkollégium, 2014. 286–296. o.
 - United National University: Fighting Human Trafficking in Conflict <https://unu.edu/fighting-human-trafficking-in-conflict> 2020.03.07.
 - United Nations University, Fighting human trafficking in conflict, 10 Ideas for Action by the United Nations Security Council, 2016.